

Akkreditering - hvorfor og hvordan?

Læs om ekstern kvalitetssikring af uddannelser på universiteterne i Danmark.

Akkreditering anno 2012

Danske universitetsuddannelser skal være i verdensklasse. Danmark skal kunne imødekomme kravet fra fremtidens videnssamfund om en højtuddannet og konkurrencedygtig arbejdskraft med en høj grad af mobilitet. Den danske regering præsenterede i 2006 Globaliseringsstrategien for at styrke Danmark i den øgede internationale konkurrence. For at nå dette mål skal alle videregående uddannelser leve op til internationale standarder for kvalitet og relevans - de såkaldte European Standards and Guidelines (ESG).

Internationale standarder

ESG'erne er et sæt fælles standarder og retningslinjer for kvalitetssikring af videregående uddannelser. ESG'erne blev vedtaget i 2005 og har siden da spillet en central rolle i udviklingen mod øget europæisk gennemsigtighed i sektoren for videregående uddannelser samt en professionalisering af arbejdet med kvalitetssikring rundt om på universiteterne. Standarderne indeholder både krav til universiteterne og til de eksterne kvalitetssikringsoperatører som fx ACE Denmark og Danmarks Evalueringsinstitut (EVA).

Hvad er akkreditering?

Som metode er akkreditering ensbetydende med en direkte kontrol af, hvorvidt en uddannelse eller institution lever op til en række foruddefinerede kriterier for kvalitet. En akkreditering resulterer i en autoritativ godkendelse/ikke-godkendelse af en uddannelse eller institution.

Et resultat af den autoritative godkendelse kan være at opnå særlige rettigheder som fx retten til selv at udbyde nye uddannelser og grader.

5 kriterier for kvalitet og relevans

I Danmark vurderes en uddannelses kvalitet og relevans, ud fra 5 foruddefinerede kriterier.

5 kriterier

1. Behov for uddannelsen på arbejdsmarkedet.
2. Uddannelsen er baseret på forskning og er knyttet til et aktivt forskningsmiljø af høj kvalitet.
3. Uddannelsens faglige profil og mål for læringsudbytte.
4. Uddannelsens struktur og tilrettelæggelse.
5. Løbende intern kvalitetssikring af uddannelsen.

Akkreditering i Danmark gælder både eksisterende uddannelser såvel som nye, der skal akkrediteres før de kan blive oprettet.

Spørgsmål til uddannelsen

Akkreditering stiller en række spørgsmål til uddannelsens kvalitet, bl.a.:

- Følges der op på studenterevalueringer?
- Opnår de studerende de faglige mål?
- Er undervisningen baseret på forskning?
- Får dimittender relevant beskæftigelse?
- Er der en løbende kvalitetssikring af uddannelsen?

Faser i akkrediteringsprocessen

1: Dokumentation →	2: Vurdering →	3: Afgørelse og godkendelse
Indledende møde	Akkrediteringspanelet læser dokumentationsrapporten	Rådet træffer afgørelse
Uddannelsen udformer en dokumentationsrapport	Universitetsbesøg	Indstilling til Uddannelsesministeriet
Akkrediteringspanelet nedsættes	Akkrediteringsrapport udarbejdes og sendes i høring på institutionen	Afgørelsen offentliggøres

Afgørelser - 3 slags

En akkreditering kan resultere i tre forskellige afgørelser:

- Positiv akkreditering: uddannelsen er godkendt i op til 6 år.
- Betinget akkreditering: uddannelsen tildeles 1-2 år til at rette op på de problematiske forhold. (Nye uddannelser kan ikke få en betinget akkreditering - kun godkendelse eller afslag).
- Afslag: uddannelsen lukkes. Ministeren skal lave en plan for, hvordan de studerende kan få afsluttet deres uddannelse.

Hvem vurderer?

ACE nedsætter et ekspertpanel der foretager den faglige vurdering af uddannelsen. ACE stiller krav om medlemmernes habilitet. Panelet har ikke en formand og alle medlemmer er ligeværdige. Universitetet kan kommentere den faglige vurdering, før Akkrediteringsrådet træffer sin afgørelse.

Panelets sammensætning

Et ekspertpanel består af en studenterrepræsentant, en kernefaglig ekspert og en aftager:

- Studenterrepræsentanten er en studerende eller dimittend fra en lignende uddannelse i Danmark.
- Den kernefaglige ekspert er universitetsansat på et svensk eller norsk universitet og har indsigt i forskningen og fagområdet bag uddannelsen.
- Aftageren har et særligt blik for dimittendernes kvalifikationer og arbejdsmarkedets behov.

”
Det føles virkelig godt at være med til at sikre, at de studerende får en uddannelse med en vis minimumsstandard.

”
Det er relevant at have en diskussion om hvad god kvalitet er - uddannelser skal kunne tåle andres øjne.

En studerende fra et panel udtaler sig om akkreditering.

Hvem er aktørerne?

Akkrediteringsinstitutionen

Akkrediteringsinstitutionen blev oprettet som en uafhængig institution i 2007, og består af Akkrediteringsrådet som beslutningsmyndighed og ACE Denmark som faglig operatør.

Akkrediteringsrådet

Rådet er som beslutningsmyndighed en selvstændig enhed i Akkrediteringsinstitutionen. Med udgangspunkt i ESG'erne træffer rådet afgørelse om akkreditering af alle videregående uddannelser i Danmark, både nye og eksisterende.

Rådet er sammensat, så formand og medlemmer tilsammen har viden og erfaring inden for kvalitets sikring, videregående uddannelse samt forskning og arbejdsmarkedsforhold for dimittender. Rådet har i alt 9 medlemmer. Mindst 1 medlem skal have international erfaring og 1 være studerende. Kvinder og mænd er ligeligt repræsenterede.

Akkrediteringsrådets afgørelser er baseret på indstillinger udarbejdet af de 2 faglige operatører ACE Denmark og EVA. Vejledninger, indstillinger og afgørelser er offentligt tilgængelige på hjemmesiden www.acedenmark.dk.

EVA

EVA er faglig operatør, og akkrediterer professionsbachelor, erhvervsakademi- og diplomuddannelser, samt profilforløb (videregående voksen- og efteruddannelser).

Derudover gennemfører EVA evalueringer, udviklingsaktiviteter og undersøgelser af dagtilbud, grundskole, ungdomsuddannelser, videregående uddannelser samt voksen- og efteruddannelse.

ACE Denmark

ACE Denmark er den faglige operatør der akkrediterer bachelor-, kandidat- og masteruddannelser.

ACE Denmark har desuden en række analyse- og formidlingsopgaver, der består af at indsamle national og international erfaring med betydning for akkreditering.

ACE Denmark betjener også Akkrediteringsrådet i det daglige, fx med mødeforberedelse, kommunikation til operatører og kontakt til interessenter.

Bag om akkreditering

Kvalitetssikring af uddannelser er ikke et nyt fænomen i Danmark. Siden 1992 er der blevet foretaget kvalitetssikring af uddannelser ud fra forskellige metoder. Bologna-deklarationen i 1999 blev startskuddet til et systematiseret arbejde på tværs af hele Europa. Akkreditering er én metode blandt flere til at kvalitetssikre uddannelser.

De første akkrediteringer i Danmark

Siden oprettelsen af Evalueringscenteret i 1992 er der blevet foretaget ekstern kvalitetssikring af de danske videregående uddannelser. I perioden 1992-1999 gennemførte Evalueringscenteret evalueringer af hovedparten af de videregående uddannelser i Danmark.

På universitetsområdet var der ingen lovbunden opfølgning på evalueringerne. Før oprettelsen af Evalueringscenteret var eksterne censorer ved eksamen den eneste eksterne kvalitetssikring af videregående uddannelser.

I 2000 overtog Danmarks Evalueringsinstitut, EVA, Evalueringscenterets opgave med ekstern kvalitetssikring. Siden 2004 har EVA akkrediteret uddannelser til professionsbachelortitlen. I en periode fra 2005 gennemførte EVA akkrediteringer af institutioner, der ønskede at bruge betegnelsen University College. Akkrediteringerne byggede metodisk videre på Evalueringscenterets model, men adskilte sig ved at resultere i et formelt kvalitetsstempel, hvor uddannelser blev anerkendt på professionsbachelorniveau.

Bologna-processen

De europæiske landes vedtagelse af Bologna-deklarationen i 1999 blev startskuddet til en proces, der sigter på at skabe et åbent rum for videregående uddannelser i Europa. For at styrke den europæiske uddannelsessektor og øge dens konkurrenceevne globalt er der fokus på forhold som fri mobilitet for studerende og undervisere, gensidig anerkendelse af struktur for akademiske grader og uddannelseskvalitet.

Processen har medført forskellige konkrete tiltag som fx indførelsen af ECTS-point og et fælles europæisk fokus på etablering af en kvalifikationsramme for uddannelsesniveauer.

Dansk akkreditering siden 2007

I Danmark blev denne proces fulgt op af regeringens Globaliseringsstrategi i 2006. Året efter blev akkreditering den centrale metode for ekstern kvalitetssikring i Danmark. Det skete med akkrediteringsloven og oprettelsen af Akkrediteringsinstitutionen i 2007.

Status på akkreditering på universitetsområdet 2012

I løbet af Akkrediteringsinstitutionens relativt korte levetid har der været fokus på akkreditering af nye og eksisterende uddannelser og på udvikling og tilpasning af akkrediteringskonceptet.

International anerkendelse

Akkrediteringsinstitutionens arbejde og metoder undergik i efteråret 2010 en international evaluering baseret på ESG'erne. På baggrund heraf har Akkrediteringsinstitutionen opnået fuldt medlemskab af både ENQA og EQAR og dermed international anerkendelse af sine metoder og procedurer.

Forkortelser:	
ENQA:	European Association for Quality Assurance in Higher Education
EQAR:	European Quality Assurance Register for Higher Education
ESG:	European Standards and Guidelines for Higher Education

Dokumentation, udbytte og debat

I lighed med øvrige europæiske lande, hvor akkreditering er blevet introduceret som anvendt metode i et eksternt kvalitetssikringssystem, har der løbende været en debat i Danmark om, hvorvidt dokumentationsarbejdet står i et rimeligt forhold til udbyttet. I Danmark skal dette ikke mindst ses i lyset af systemets fokus på enkeltuddannelser, der indebærer, at alle de knap 1.000 eksisterende universitetsuddannelser skal akkrediteres over en kort årrække. I forbindelse med udvikling af metoder og processer har studerende, universiteter og andre interessenter været inddraget.

Fokus på kvalitetssikring

Med omlægningen og reduktionen af kriterierne for akkreditering er der kommet et større fokus på den interne kvalitetssikring på universiteterne.

Effektiv dokumentation

I de år institutionen har eksisteret, er der sket en løbende udvikling med det formål at smidiggøre akkrediteringskonceptet inden for rammerne af de politisk fastlagte kriterier. Det har bl.a. betydet, at de oprindelige 10 kriterier er blevet reduceret til 5. Det har gjort arbejdet med dokumentationen mere struktureret og mindre omfattende. Det er desuden blevet muligt for beslægtede uddannelser på samme universitet at benytte samme dokumentation.

Der er generelt sket en løbende reduktion i omfanget af det materiale, der produceres til den enkelte akkreditering. Der produceres ca. 32 sider per akkreditering.

Resultatet fra de første år

På ACE Denmarks hjemmeside offentliggøres alle Rådets afgørelser om akkreditering. I perioden 2007-11 er der akkrediteret over 500 universitetsuddannelser:

Eksisterende uddannelser:		
Antal i alt	342	100 %
Godkendte	288	84 %
Godkendte, betinget	54	16 %
Afslag	0	-

Nye uddannelser:		
Antal i alt	185	100 %
Godkendte	165	89 %
Afslag	20	11 %

Kilde: ACE Denmark, januar 2012

Internationale tendenser

Retter man blikket mod det nære udland, ses interessante tendenser i retning af regelmæssig udskiftning af metoder, kombination af metoder og tværgående analyser.

Systemer er foranderlige

De nationale systemer for ekstern kvalitetssikring forandres løbende, og omlægges med jævne mellemrum. Nogle lande skifter mellem at fokusere på uddannelsesniveau og systemniveau, mens andre varierer fokus på henholdsvis proces og resultater.

De nationale systemer forandres typisk, når de har haft et eller flere gennemløb og mistet noget af deres effekt. Forandringer kan være baseret på en målsætning om, at systemet skal have størst mulig træfsikkerhed i forhold til at identificere problemer på uddannelser eller institutioner.

Som eksempel kan nævnes, at Nederlandene og Flandern har ændret fokus fra udelukkende at gennemføre uddannelsesakkrediteringer til at supplere uddannelsesakkrediteringer med institutionsauditeringer. I England og Skotland er systemet nu primært baseret på auditering, frem for tidligere, hvor man anvendte auditeringer og evalueringer af fagområder. I Sverige har man ligeledes vekslet mellem et fokus på institutions- og uddannelsesniveau. Her er man netop overgået til uddannelsesevalueringer som den primære metode efter en længere periode med auditeringer.

Kombination af metoder

Der er tendens til, at flere metoder kombineres i ét kvalitetssikringssystem. Kombinationer kan være baseret på et ønske om at balancere hensynet til institutionernes autonomi og det lokale kvalitetsarbejde overfor hensynet til at sikre et vist ensartet minimumsniveau i kvaliteten af uddannelser. Ved at kombinere flere metoder øger man samtidig muligheden for at indfange de centrale udfordringer relateret til uddannelsernes kvalitet.

Tværgående analyser

Faglige operatører understøtter universiteternes udvikling ved at gennemføre diverse tværgående analyser. I Skotland gennemføres blandt andet en række tværgående nationale kvalitetsprojekter. Formålet er at forbedre de studerendes vilkår for læring ved at lade universiteterne formidle god praksis gennem gensidig erfaringsudveksling. På samme måde har Norge gennemført tværgående projekter, der har til formål at undersøge temaer med betydning for uddannelseskvalitet.

Mere viden...

...Besøg vores hjemmeside:
www.acedenmark.dk

Læs mere om ACE Denmark og download publikationer om uddannelseskvalitet.

Definition på 3 metoder til ekstern kvalitetssikring

	Evaluering	Akkreditering	Auditering
Primære formål	Kvalitetsudvikling og kvalitetssikring.	Kvalitetssikring.	Kvalitetsudvikling, kvalitetssikring og kapacitetsopbygning.
Anvendes typisk i forhold til	Uddannelser, institutioner, fagområder eller tværgående problemstillinger.	Uddannelser eller institutioner.	Institutioner, fakulteter eller tilsvarende.
Fokus	Systematisk analyse, der typisk fører til en række anbefalinger.	Vurdering af, i hvilket omfang foruddefinerede kriterier opfyldes.	Vurdering af kvalitetssikringssystemet og praksis.
Typen af konklusion	Vurdering og/eller anbefaling.	Der træffes en afgørelse, fx godkendt/ikke godkendt.	Vurdering suppleret med krav om opfølgning og/eller anbefalinger til udvikling. Brugt i et akkrediteringskoncept kan afgørelser benyttes.
Vurderingsgrundlag	Ekspertpanelets vurderinger op mod egne målsætninger.	Eksternt fastsatte kriterier.	Ekspertpanelets vurdering af god praksis og institutionens egne definerede målsætninger. Kriterier hvis brugt i akkrediteringskoncept.
Selvevaluering	Beskriver og analyserer stærke og svage sider i arbejdet med at realisere egne målsætninger.	Dokumenterer om uddannelsen eller institutionen lever op til foruddefinerede kriterier.	Beskriver systemerne og deres anvendelse i praksis.
Ekspertpanelets sammensætning	Afhænger af genstanden, og vil typisk involvere undervisere, aftagere og studerende med kendskab til evalueringens genstandsområde.	Undervisere, aftagere og studerende med kendskab til uddannelsens fagområde. Ved institutionsakkreditering indtages i særlig grad personer med kendskab til kvalitetssikring og ledelse.	Studerende samt personer fra universiteter og erhvervsliv, der har erfaring med ledelse og kvalitetssikring.
Besøg på institutionen	Dialog med ledelse, undervisere og studerende og evt. rundvisning.	Dialog med ledelse, undervisere, studerende, kvalitetsansvarlige og udvalgte miljøer samt evt. rundvisning.	Dialog med ledelse, kvalitetsansvarlige og udvalgte miljøer.
Afrapportering	Vurderinger og anbefalinger til evt. opfølgning.	Vurdering af, i hvilket omfang der leves op til kriterierne.	Vurdering af systemets styrker og svagheder samt anbefalinger til opfølgning.

ACE Denmark

ACE Denmark
 Studiestræde 5
 DK - 1455 København K
 Telefon: +45 3392 6900
 acedenmark@acedenmark.dk
 www.acedenmark.dk

Akkreditering - hvorfor og hvordan?
 © ACE Denmark - 2012
 Citat med kildeangivelse er tilladt
 Version: 2
 Sprog: Dansk
 Layout: ACE Denmark